

WPIS DO REJESTRU ZABYTKÓW
22 LUTY 1985 R.
POZYCJA 867 / J

OBIEKT ZABYTKOWY

CMENTARZ KOMUNALNY
ul. Sudecka 44
58-500 JELENIA GÓRA

[Handwritten signature]
Miejskie Przedsiębiorstwo
Gospodarki Komunalnej sp. z o.o.

W załączeniu kopie decyzji o wpisie do rejestru zabytków.
Proszę o osobisty kontakt w celu ustalenia dokumentacji,
która należałoby powziąć dla Waszego przedsiębiorstwa.

W tym celu proszę o kontakt z urzędem w sprawie zabytków, a jedynie ujęty w spisie dóbr kultury.

5. park ul. Wzgórze Kosciuszki nie jest wpisany do rejestru za-

bytków pod numerem 617 z dnia 1.09.1959 r.

Wraz z kaplicami i nagrobkami jest wpisany do rejestru za-

4. cmentarz przy kościele św. Krzyża w Doleniej Górze ul. 1. Maja

do rejestru zabytków pod numerem 867/J z dnia 22.02.1985 r.

Wraz z zespołem nagrobków i kaplic z 1914 r. jest wpisany

3. cmentarz komunalny w Doleniej Górze przy ul. Sudeckiej

rejestru zabytków pod numerem 599/J z dnia 10.07.1978 r.

2. Park Norweski w Doleniej Górze-Cieplicach jest wpisany do

1. Park Zdrojowy w Doleniej Górze-Cieplicach jest wpisany

do rejestru zabytków pod numerem 230 z dnia 31.05.1950 r.

Ochrony Zabytków w Doleniej Górze przenieście informację, że:

W odpowiedzi na pismo z dnia 14.03.br. Delegatura Służby

Miejskie Przedsiębiorstwo
Gospodarki Komunalnej sp. z o.o.
58-560 Dolenia Góra
ul. Wolności 161/163

/01

733

Kt.k ns.w.5340/

Dolenia Góra 15.03.01 r.

Wojewódzki Konserwator Zabytków
mgr Jolanta Siedzińska

Handwritten signature

~~W O J E W Ó D Z K I~~
~~Z a p i s a n i e~~

- 1) Zarząd Ochrony i Konserwacji Zabytków Pałacowo-Ogrodowych w Wąsoszynie
- 2) Urząd Miasta w Jeleniej Górze
- 3) Wojewódzki Konserwator Przyrody w Jeleniej Górze
- 4) a/a
- 5) _____
- 6) _____

Odpisy decyzji otrzymują:

Odwołanie wnosi się za pośrednictwem tutejszego Urzędu w ciągu 14-tu dni od doręczenia decyzji.

tury i Sztuki.

Od decyzji niniejszej przysługuje na mocy art. 127 § 1 i art. 129 § 1 i 2 kpa odwołanie do Ministra Kultury i Sztuki.

Z 1914 r.

~~Wraz z dziesięcioma zachowanymi bez wstępnego zbadania, konserwator znajduje~~
~~Centrum komunalny na terenie istniejącej trójczajskiej ulicy, który~~
~~Wraz z dziesięcioma zachowanymi bez wstępnego zbadania, konserwator znajduje~~
~~Wraz z dziesięcioma zachowanymi bez wstępnego zbadania, konserwator znajduje~~

U Z A S A D N I E N I E

Na mocy art. 108 § 1 kpa decyzji niniejszej nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

~~Centrum komunalny przy ul. Szarymorskiej 44 w Jeleniej Górze~~
 Jeleniogórskiego _____ pod nr rej. _____ 867/J _____
 następujący obiekt

Na podstawie art. 4 pkt 1 i 14 ust. 1 Ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury i o muze-
 ach (Dz. U. nr 10, poz. 48) oraz art. 104 kpa wpisuje się do rejestru zabytków województwa _____

DECYZJA

Miastka Przedsiębiorstwo
 Gospodarki Komunalnej
 ul. Wolności 161/163
 JELONIA GÓRA

L. dz. 5340/192/1684/85
 nr rej. 867/J

URZĄD WOJEWÓDZKI
 WYDZIAŁ KULTURY I SZTUKI
 w Jeleniej Górze
 Wojewódzki Konserwator Zabytków

Jelenia Góra, dnia _____

M e t r y k a c m e n t a r z a

1. Miejscowość	2. gmina	Jelenia Góra	3. Województwo	Jelenia Góra	4. Powiat do 1975r.	Jelenia Góra
5. Dokładny adres cmentarza	Jelenia Góra ul. Świerczewskiego 44.					
6. Właściciel i jego adres.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej. Jelenia Góra ul. Wolności 161/163.					
7. Użytkownik i jego adres.	Kierownictwo oddziału zieleni Miejskiej Jelenia Góra ul. Mickiewicza 30.					
8. Nazwa cmentarza	Gm. Komunalny	obecna	Komunalny Friedhof	dawna		
10. Przynalazność	Kamunalny, obecna	wyznarowa.				
10. Przeznaczenie	Grzebalny	cmentarza.	Grzebalny	dawne		

11. Pokazanie. Lokalizacja na terenie pagórkowatym Graniczny z ul. Świerczewskiego, Skowronków oraz Parkiem Miejskim
12. Powierzchnia 12,9 ha/1978r.

13. Początek XXw. Powiększony około 1913. Budowa kaplicy krematorium , 1914. Oraz powiększany obecnie, proj. 1972r. Prace w toku.

14. Założenie przestronne. Wyraznie podzieleny na trzy części: Pn- największa, pięciodobna, centralna, o nieregularnym układzie, pd. nieco większą romboidalną. Pławo- bny drzewostan stanowią aleje klonów i lip.

15. Stan zachowania. Cmentarz przekształcony po II wojnie. Większość starych nagrobków w formie użyta bądź zdewastowana. Układ przestronny oraz drzewostan mało zmieniły i dobrze zachowany.

16. Budowie	Czas	Zachowanie 17. Bud g.	1 pom. ngr.	do XVI XVII	XVII	1 poł.	2 poł.	39-45. poł	XX
a. Bud. sak-	-	-	manzolea, kapl.	-	-	-	-	-	-
ralna...	-	-	grobowe	-	-	-	-	-	-
c. gm. bud. sakralna	1914	I dobry	grobowce	-	-	-	2	-	-
o. dom przed	-	-	plynagr. tablice epit.	-	-	-	6	-	-
b. Bramy	26*XX	dobry	nagr. przysc. i architekt.	-	-	-	4	7	-
e. mur	-	-	nagr. wolnostoj. ace, krzyże	-	-	-	54	-	-
f. budowa	26. XX	dobry	f. inne obiekty	-	-	-	1	-	1

18. Nr rejestru zabytków
1 data wpis
86717
1985

19 Data i podstawa zam-
knięcia cm.
Brak

20. Data i podstawa decyzji o likwidacji / lub wyłączenia o likwidacji / Brak

Data założenia teckit
15 09 1982 r

21. Plany księgi cmentarne , archiwa
Zachowana cztery plany uwzględniające teren cmentarza z lata 1901 - 1937 - niemieckie wyk. przez Stadtvermessungsamt oraz plan cmentarza geodezyjnego wyk. przez OFK - 501, 502, 503 Istniejące dokumentacje oraz karty ewidencyjne poszczególnych obiektów zabytkowych.
Brak

Imię i nazwisko wy pełniającego
Marek Ciesielski Marta Herman
Adres: Warszawa ul. Wolnej Wszochnicy 4 m 3

OPRACOWANIE HISTORYCZNO-PRZESZLZENNE
CMENTARZA KOMUNALNEGO - JELENIA GORA

1. Źródła historyczne dotyczące cmentarza.

Kwerynda przeprowadzona w Wojewódzkim Archiwum

Państwowym w Jeleniej Górze, w Muzeum Okręgowym w Jeleniej

Górze, w Archiwum Diecezjalnym we Wrocławiu, w Muzeum

Narodowym we Wrocławiu, w Wojewódzkim Archiwum Państwowym

we Wrocławiu w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego, w

Bibliotece Narodowej w Warszawie nie przyniosła żadnych

rezultatów. Istniejące dokumenty zostały najprawdopodobno -

niej spalone po 1945 r.

2. Plany, mapy i pomiary

W W.A.P. Jelenia Góra poszukiwania doprowadziły

do znalezienia przedwojennych niemieckich planów obejmują-
cych cmentarza komunalnego, są to: "Karte des

Gemeindebezirks Hirschberg im Kreise Hirschberg, skala

1:100000 / Zum Umdrick gezeichnet im Jahre 1901 durch Brandt

- Fragment, " Ubersichts Plan der Orts Lage von Hirschberg

1/Schl." skala 1:7500 / Nach vorhandenen Unterlagen gefertigt

Hirschberg, den 1 Februar 1913, wyk. Stadtvermessungsamt/

"Stadtkreis Hirschberg in Schlessen, skala 1:10000 / Angfertigt, Hirschberg in September 1922, wyk. Stadt-Vermessungsamt/

"Behauungsplan des Postbergeländes, skala 1:10000 / September -

ber 1937, wyk. Stadtvermessungsamt/Würd nich jedynie plan z 1922 r. dotyczy wyłącznie cmentarza, na pozostałych stanowi on

tylko fragment. W.A.P. Jelenia Góra znajdują się również

odbitki ozalidowe pomiarów kaplicy krematorium wykonane w

1922 r. oraz odbitki projektu koncepcyjnego rozbudowy kaplicy -

krematorium z 1941 r. Sygn. 217, 515, 516, 517, 519, 569, 662, 143.

Współczesny plan cmentarza stanowi fragment pomiaru

geodezyjnego wykonanego przez Okręgowe Przedsiębiorstwo

Geodezyjno Kartograficzne w Jeleniej Górze - Pl. Stalingradzki 45

na podstawie pierworysu z 1965 r. wykonany drogą fotomechaniczną

z pierwotnym stanem zachowania siatki geodezyjnej w 1978 r.

nr. 461.243.2421, 461.243.2422, 461.243.2423, 461.243.2424

3 Przekazy ikonograficzne

Poszukiwania przeprowadzone w W.A.P. - Jelenia Góra,

w Muzeum Okręgowym - Jelenia Góra, w Muzeum Narodowym - Wrocław

w W.A.P. - Wrocław, w Archiw. Diec. - Wrocław, w B.U.W-ie -

Warszawa, w B.N. 5 Warszawa nie doprowadziły do znalezienia

żadnych przekazów ikonograficznych.

4. Rys historyczny nekropolii

Cmentarz komunalny powstał w głównych swych zarysach

szereka, ze względu na układ terenu, skierowana nieco ku wsch.
lipowo - klonowe. Na osi pn.-pd. część pierwszej znajduje się
odpn., 7 w środkowym, 6 w południowym. Kwatery te wyznaczają aleję
lona jest w linii wsch. - zach. na trzy rzędy kwater: 8 w rzędzie
z trzech części. Pierwsza od pn. - największa, pięciokątna podziel
Pokonany jest na terenie pagórkowatym i składa się
konceptja pierwotna.

a dalsze jego przekształcenia w niewielkim stopniu zmieniły
Cmentarz został od razu w całości zaprojektowany

5. Układ przestrzenny.

powierzchnię zakazania o ok. 25%.
dowy cmentarza wzdłuż obecnej ul. Świerczewskiego, powiększającego
Biurze Architektoniczne - Budowlanym Urzędu Miasta projektu rozbu
Potrzeby miasta spowodowały powstanie w 1972 r. w
na inny plan niż to przedstawiają plany z 1905, 1922, 1978 r.
Budynek administracyjny widniejący na planie z 1937 r. m

~~zobikawa~~ wieloboczne części wcześniejsze.
które aleja zewnętrzna łączyła półkolistą obie geometryczne
Teren cmentarza został wówczas powiększony o część wschodnią,
sepułkralne. Okoła 1913 - 1914 powstała kaplica - krematorium.
dował się nieco większy obiekt, być może spełniający funkcje
ksowy projekt. W miejscu obecnego budynku administracyjnego znaj
cmentarnego, prawdopodobnie jego budowa oparta była o komple -
niej a widocznego na planie z 1901 r. mniejszego zakazania
w latach 1901 - 1905 częściowo na terenach istniejącego wcześnie

aleja. Natomiast ostatnia aleja od strony zach. biegnąca w kierunku pn. • pd. komunikuje wszystkie części cmentarza.

Pierwsza część położona jest na nieckowatym stoku którego najbliższy punkt wyznacza narożnik pd. zach.

Wzdłuż ogrodzenia i najszerszej aleji znajdują się kwatery przeznaczone na groby rodzinne wyznaczone przez kamienne krawężniki, na stoku biegnące tarasami.

Skrajna kwatery pd. wsch. zajęta jest przez budynek administracyjny.

Od pd. do partii największej przylega część środkowa -

ukształtowana w dwóch fazach : w pierwszej ukształtowana w pięciobok obejmujący cztery kwatery, dwie od pn. prostokątne,

zach. trójkątna, położona na stoku, zawierająca działki grobowe w

wyznaczone przez kamienne krawężniki, czwarta trapezoidalna

znajdująca się na wzgórzu, prawdopodobnie przed przekształceniem

nie użyta; w drugiej, związanej z budową kaplicy - krematorium

od wsch. obejmuje część o planie nieregularnym zamkniętą owalem

który łączy część I i III. Z tego okresu pochodzą również utworzenie

wzgrza kremacyjnego o planie nieregularnym - układ przestrzenny

tej części jest najciekawszy i najbardziej rozbudowany.

Część trzecia, romboidalna przylega od pd. do drugiej.

Zawiera 7 kwater zbliżonych do prostokąta. Na osi pn. • wsch. - pd,

zach. biegnie aleja główna przecięta trzema prostokątami, z których

skrajna od pd. wyznacza podwójną kwaterę. Część ta położona na

stoku o spadku w kierunku zach., otoczona jest wzdłuż ogrodzenia

grobami wyznaczonymi przez kamienne krawężniki ulokowanymi tarasowo.

Kształt jej obwodu od zach. uwrunkowany jest przez ukształtowanie

terenu - bardzo ostry spadek w stronę jeziora znajdujacego się

u podnoża.

niekiedy bogato obudowanej oraz połączonego z nią metalowego
stanowia groby ziemne połączone z płytami w różny sposób, najczęstszą
wyróżnić trzy podstawowe typy: I - wielkie założenia, najczęściej
o charakterze architektonicznym, II - stela nagrobne w formie płyt ka
kamiennych z wyjątkowym miejscem na tablicę inskrypcyjną, III -
nagrobki kremacyjne o bardzo różnych kształtach / urny, krzyże
stela, bloki kamienne niekiedy zdobione kutym ornamentem/

6. Uwagi o grobach i nagrobkach

Obecnie wzdłuż ul. Świerczewskiego w stronę ul. Skowronków
tworzona jest nowa część cmentarza, której układ przestrzenny rozwi
nia się dość chaotycznie mimo istnienia projektu ruzbudowy z 1972
a spowodowany wyjątkową sytuacją administracyjną w połowie lat
70-tych.
Mogły lokowane są w większej kwater w układzie rzędowym
nieorientowane. Jedynie wzdłuż krematorium zawiera nagrobki w
układzie luźnym. W przeważającej liczbie największe groby za
wyjątkiem części środkowej oraz alei głównej części pierwszej, loko
wane są wzdłuż ogrodzenia.
Ogrodzenie cmentarza w całej obecnej postaci pochodzi
z lat 60-tych XX w. Część najnowszą cmentarza otoczona siatką.
Brama główna od pn.wsch. złożona z ceglanych słupów dwiżających
siatkę nie reprezentuje żadnych walorów artystycznych

nie są one podporządkowane zasadzie ogradzania działki.
W okresie powojennym na terenie cmentarza, powstały
cztery większe kompozycje przestrzenne. W części pierwszej z
kwater XIX, XVI, XIV / wg. planu z 1922r / utworzono aleje zaskrzynych
w formie czterech tarasów oblicowanych kupałym granitem; trzy
dolne połączone na osi szerokimi schodami. W części drugiej
na pd. od kaplicy - krematorium w narożniku umieszczono pomnik
poświęcony jencom wojennym poległym w czasie II wojny światowej
w tym rejonie. Pomnik ten uformowany jest w prostopadkościennej
blok oblicowany szlifowanym granitem ozdobionym dwoma metalowymi
mieczami i inskrypcją, które umieszczono w ścianie pn. zach.
Blok otaczają cztery sześciennie bloki również oblicowane
podobnym kamieniem. Także w części drugiej na stoku wzgórza od zach
na osi kaplicy umieszczono nagrobki żołnierzy radzieckich.
W części trzeciej przy aleji ograniczającej cmentarz od pd.
w kwaterze XXX / wg. planu z 1922 r / znajduje się obelisk oraz
utrwalenie wkładzy.

7. Drzewostan

W większości aleji zachowany jest pierwotny drzewostan wska
co wskazuje na to, że przy projektowaniu uwzględniono i szata
roślinną cmentarza. W części pierwszej dominują aleje lipowe.
Wnętrza kwater uzupełnione są świerkami, stanowiącymi tło dla
pierwszego rzędu grobów, przozami, ulokowanymi w malownicze kępy
sosnami, grabami, drzewiastymi tujami, jaskowcami.

W części wsch aleja biegnąca od wejścia obsadzona świerkami.
Roślinność części drugiej bardziej urozmaicona, występuje tu
również dużo samosiejek. Przy kaplicy znajdują się buki, dęby, graby
jestony. Wzgorze kramacyjne porastają głównie brzozy i sosny.
W części trzeciej przeważają aleje klonowe uzupełnione wewnątrz
naturą kwater świerkami, tujami, brzozą, a ze względu na duże zanieczyszczenie
pania występują liczne smosiejki.

Wokół wspomnianego pomnika milicjantów znajduje się
dużo jaskowców i tuji.

Ze względu na ukształtowanie działek grobowych na
cmentarzu rośnie również dużo kwiatów i krzewów. Groby nie
używane zarosnięte bylinami i trawą.

W okresie powojennym nie zostały istotnie zmieniane
układzie drzewostanu

8. Znaczenie obiektu w krajobrazie.

Cmentarz położony w pd. części Jeleniej Góry jest
właściwie niewidoczny od strony miasta. Od pn. i zach otacza
go park. Nekropola nie stanowi istotnego elementu w krajobrazie
• natomiast jej położenie, ukształtowanie, bogata roślinność
oraz wartość artystyczna niektórych nagrobków wpływa i
kształtują walory estetyczne samego założenia.

1. Budowle i urządzenia cmentarne.

1. Eklektyczna kaplica - krematorium, budowana około 1944 r. / data

data w fasadzie / W 1922 r. przeprowadzono pomiar architektoniczny

całości, którego dokumentacja znajduje się w Archiwum Państwo-

wym w Jeleniej Górze. Plany orzedstawiają: partie poziome, trójkon-

gnajową oraz elewacje zach. wsch. pd. Kondygnacja -1, 1 -2,

zawiera urządzenia kremacyjne zaś trzecia stanowi właściwą kapli-

cę przedpożrzebową, trójramową z prostokątnym prezbiterium i dwoma

kwadrantowymi aneksami / w północnym administarcja, w południowym

zakrytą / Od zachodu kłuchta na osi z cylindryczną wieżą od im.

W linii kłuchty przed fasadą po obu stronach wejścia skłupy podtrzy-

muszące dach pulpitowy. Do kaplicy prowadzi schody. Fasada rozwiązana

przestrzennie z kłuchty na osi zamknięta łukiem dwuspadowym z usko-

kiem sięgającym połowy wysokości szczytu. Elewacja kłuchty stanowi

zarazem obramienie portalu zamkniętego łukiem wklęsłopukłym

z uskokiem. Przed elewacją kłuchty wysunięte w stosunku do lica

muru kolumny zwieńczone figurami. Powyżej na osi czterolistna rozeta

ponad którą w trójkątym szczyście paskorzeźbiona figura Michała

Archanioła umieszczona na niskim postumencie z datą. Do poziomu

łuku arkady po bokach dachy pulpitowe na skłupach. Dach północny

przerwany cylindryczną wieżą przechodzącą w 3/4 wysokości w osmo-

bok zdobiony ślepym arkadowaniem, całość nakryta hełmem. Pro dla cako-

ści stanowi ściana ze szczytem od zach. Elewacja wsch. również

W północno wschodnim rogu ogrozenia złożona z dwóch par przestopadkowych ceglanych słupów, zwieńczonych płytami w formie płaskich daszków namiotowych. Pomiędzy nimi żelazne łuki, z których centralna dwuskrzydłowa.

3. Brama wejściowa.

Występuje na planie z 1913r. oraz kolejnych, które wskazują na jego rozbudowę - dodanie dwóch skrzydeł, około 1922r. Zbudowany na planie prostokąta z dwoma skrzydłami bocznymi. Elewacje zdobia ślepe blendy i fryz zabkowy biegnący poniżej prostego gzymsu. Dachy dwuspadowe. Nie przedkawa żadnej wartości artystycznej.

2. Budynek administracyjny mieszkalny.

Projekt ten nie został zrealizowany. Istnieje pomiarowy projekt rozbudowy kaplicy krematorium mający w/s podobną do stanu zachowania obecnego. Z 1944r. pochodzi natomiast opis na celu zwiększenie efektywności działania obiektu. Nawę główną na osi wieńczy osmiościana sygnaturka. Kuchta: pulpity - nawy boczne, aneksy i podcienia przy zwieńczona dachem dwuspadowym: prezbiterium, nawa główna, elewacje ozdobione boniowaniem płytowym na narożach. Całość z czterolistną rozetą wtopioną w linię niższych aneksów. Wszystkie rozwiązana przestrzennie. Prezbiterium równe wysokości kuchni,

2 Budowle grobowe

a. Grobowce,

1. Grobowiec - obecnie rodziny Golinskih, wykonany w latach

20-tych XX • z piaskowca, granitu, żelaza. Zakozenie

zkozone z rozbudowanej partii zawierającej inskrypcje i

otoczone ogrodzeniem. Sciana z tablicami inskrypcyjnymi

o podstawie prostokątnej, na osi wyodrębniony ryzalit

ponad, którym płyta zamknięta łukiem wklęsło wypukłym

oraz zwiniżona krzyżem. Obiekt dobrze zachowany.

2. Grobowiec rodzinny - N. N. wykonany z sztucznego kamienia

w latach 30-tych XX w. Grobowiec zawiera u wezskowia prosto

padkoscienną płytę, której część centralna wyodrębniona,

zamknięta półkolistą, wewnątrz niej płaskorzeźba młodej kobiet

kobiety trzymającej w ręce kwiat lili. Pko dla jej ramion

i głowy stanowi krzyż. Grobowiec dość dobrze zachowany

3. Pomniki nagrobne

a. Płyty nagrobne

1. Płyta nagrobna N. N. wykonana z granitu jakuszyckiego i stiuku

w latach 20-tych XX w. Płyta zamknięta trójboocznie

we wnętrzu zawiera płytkę, półkolistą niższ z resztą de

koracji stiukowej w linii łazy.

2. Płyta nagrobna - rodzina Roegner wykonana z granitu

jakuszyckiego w latach 20-tych XX w. Płyta ustawiona na

cokole zamknięta łukiem wklęsłowypukłym z dwoma uskokami.

3. Płyta nagrobna - rodziny Szczerbów wykonana z granitu jakuszyckiego w latach 20-tych XX w. Płyta w formie niobrobionego kamienia od 1/3 wysokości wykładzonego i zamkniętego eliptycznie. Dość dobrze zachowana.

4. Płyta nagrobna - rodzina Klapper wykonana z granitu jakuszyckiego w latach 20-tych XX w. W formie niobrobionego bloku kamiennego zamkniętego eliptycznie, od 2/3 wysokości patła wykładzonego. Dość dobrze zachowana.

5. Płyta nagrobna - N.M. wykonana z granitu w latach 20-tych XX w. W kształcie bloku kamiennego trapezoidalnie zwężającego się ku górze. Dość dobrze zachowana.

6. Płyta nagrobna - Jureczek Karbownik wykonana z marmuru śląskiego w latach 20-tych XX w. Płyta prostopadkowa z płaskorzeźbioną postacią zmarłego Chrystusa w pozycji zwłok nad śmiercią. Dość dobrze zachowana.

b. Nagrobki typu architektonicznego

1. Nagrobek architektoniczny - rodzina Schmidt wykonany z granitu w latach 20-tych XX w. Nagrobek w postaci płyty ujętej dwiema spłaszczoneymi półkolumnami dźwigającymi pozorne belkownie. Obiekt dobrze zachowany.

c. Nagrobki wolnostojące.

1. Nagrobek wolnostojący - Eugenia Majewska wykonany z piaskowca i marmuru śląskiego w latach 10-tych XX w. Nagrobek w formie opartej na cokole postumentu zwieńczonego wazą kwiatową.

- czona gzymasad / z których środkowa najwyższa ujęta w dwa pilastry i zwieńczone / 20-tych XX w. Założenie ogrodzone. U wezgowia płyta inskrypcyjna
8. Nagrobek wolnostojący - N.N. wykonany z granitu i żelwa w latach 20-tych XX w. Założenie ogrodzone. Płyty inskrypcyjne pseudoportyki, z których środkowy największy. Portyki te rozdzielone prostokątnymi ramami z kratami
7. Nagrobek wolnostojący - Zbigniew Podolak, Maria, Mikołaj Baranowski wykonany z granitu marmuru sztucznego kamienia i żelaza w latach 20-tych XX w. Założenie ogrodzone. Płyty inskrypcyjne ujęte w pseudoportyki, z których środkowy największy. Portyki te rozdzielone prostokątnymi ramami z kratami
6. Nagrobek wolnostojący - Jadwiga Korzec wykonana z granitu i żelaza w latach 20-tych XX w. Założenie ogrodzone. Płyta nagrobna w kształcie pseudoportyku o dwóch kanelowanych pseudoportykach filiarach podtrzymujących zwieńczenie zamknięte żukiem odcinkowym. Nagrobek dobrze zachowany.
5. Nagrobek wolnostojący - Richard Jackel wykonany z granitu, marmuru i żelaza w latach 20-tych XX w. Działka otoczona ogrodzeniem. U wezgowia płyta z inskrypcją zamknięta półkolistą o krągłości górnej nieregularnej. obiekt dość dobrze zachowany
4. Nagrobek wolnostojący - Albert Naumerkel wykonany z granitu jakuszyckie go w latach 10-tych XX w. Założenie wyznaczone kamiennym krągłościem otoczona nieco mniejszymi od niej blokami ozdobionymi kutym ornamentem z łopatek. obiekt dość dobrze zachowany
3. Nagrobek wolnostojący - Karl Marcin Linke wykonany z granitu jakuszyckiego w latach 10-tych XX w. Płyta z inskrypcją u mieszczona na krągłości otaczającym całość ujęta dwoma prostopadkościenymi słupami zwieńczonymi blokiem zamkniętym odcinkowym
2. Nagrobek wolnostojący - Kozela wykonany z granitu jakuszyckiego w latach 10-tych XX w. Założenie otoczona kamiennym krągłościem na którym umieszone ogrodzenie; jedyna jego pozostałość stanowiła prostopadkościenne słupy w formie nieobrobionych bloków przekutych piramidalnie na szczycie. Stan zachowania bardzo zły.

17. Nagrobek wolnostojący - rodzina Schubert wykonany z granitu jakuszyckiego w latach 30-tych XX w. Nagrobek w formie prostopadkościennego bloku kamiennego zamkniętego dwuspadowo. We wnętrzu wykuta nisza wypełniona pseudokolumną zwieńczoną wazą ze stylizowanymi różami. Zakazanie mocno zniszczone.

18. Nagrobek wolnostojący - rodzina Korte wykonany z granitu jakuszyckiego w latach 30-tych XX w. Zakazanie ogrodzone. U wezgowia płyta w kształcie arkady, której wnętrze stanowi tablica z krzyżem. Obiekt dość dobrze zachowany

19. Nagrobek wolnostojący - Feliks Nowak wykonany z granitu i żelaza w latach 30-tych XX w. Zakazanie ogrodzone. U wezgowia trzy prosto katne płyty zawierające inskrypcje z których centralna najwyższa. Dość dobrze zachowany.

20. Nagrobek wolnostojący rodzina Pucek wykonany z marmuru śląskiego i granitu jakuszyckiego w latach 30-tych XX w. Nagrobek w formie pseudo portyku opartego na cokole. Obiekt dobrze zachowany.

21. Nagrobek wolnostojący - rodzina Wojskich wykonany z granitu żelaza w latach 30-tych XX w. Nagrobek w kształcie leżącego prostokąta z płytą inskrypcyjną na osi ponad którą żelwna krata o motywach roślinnych. Dobrze zachowany

22. Nagrobek wolnostojący - rodzina Różańskich wykonany ze sztucznego kamienia piaskowca i żelaza w latach 30-tych XX w. Zakazanie ogrodzone murem, które u wezgowia lekko cofnięte i stanowiące miejsce tablic inskrypcyjnych. Obiekt dość dobrze zachowany.

23. Nagrobek wolnostojący - Antoni Janik. Płyta z inskrypcją zamknięta takim wkładem punkty z niszą od 1/3 wys.

d. Nagrobki wolnostojące - pokremacyjne.

1. Nagrobek pokremacyjny - Martha Geselius wykonany z piaskowca w latach 10-tych XX w. Nagrobek w formie prostopadkościennego bloku o szluzowanych

16. Nagrobek wolnostojący - Wł. Stopczyńska wykonany z granitu jakuszyckiego - go w latach 30 - tych XX w. Na ciosowym kamieniu podstawy umieszczona cokole zwieńczonym wydatnym gzymsem. Obiekt dobrze zachowany.
15. Nagrobek wolnostojący - rodzina Jabceńskich wykonany z granitu w latach 30 - tych XX w. Nagrobek w formie obelisku umieszczonego na cokołe zwieńczonym wydatnym gzymsem. Obiekt dobrze zachowany.
14. Nagrobek wolnostojący - Zygmunt Bukowski wykonany z granitu jakuszyckiego w latach 30 - tych XX w. Nagrobek ogrodzony. W wezgiłowia krzyż w wydatnych ramionach bocznym poniżej, których nieco od nich szerokości i wysunięte przed lico płyty inskrypcyjnej. Obiekt dobrze zachowany.
13. Nagrobek wolnostojący - Grażyna Dąbca i Ryszard Andrzejak wykonany z piaskowca, marmuru i żelaza w latach 20 - tych XX w. Założenie ogrodzone, ściana zawierająca tablice inskrypcyjne złożona z prostokątnych bloków cofających się uskokowo do centrum uformowanego w kształcie niskiej zwieńczonej łukiem nadwieszonym. W profilowaniu i fazowaniu podłuczni paskorzeźbiona figura anioła.
12. Nagrobek wolnostojący - N. N. wykonany z granitu i żelaza, w latach 20 - tych XX w. Założenie ogrodzone. W wezgiłowia płyta inskrypcyjna w obudowie architektonicznej. Grob dość dobrze zachowany.
11. Nagrobek wolnostojący - rodzina Motkiewicz wykonany z granitu jakuszyckiego w latach 20 - tych XX w. Działka grobu ogrodzona. Płyta inskrypcyjna trapezoidalna, o słazowanych brzegach zwieńczona krzyżem na osi. Obiekt dobrze zachowany.
10. Nagrobek wolnostojący - Willy Zenk wykonany z granitu jakuszyckiego w latach 20 - tych XX w. Nagrobek ustawiony na cokole, na osi krzyżu bokach, którego sięgające poziomu dolnej krawędzi ramion dwie prostokątne tablice. Dobrze zachowany.
9. Nagrobek wolnostojący - rodzina Jelen wykonana z granitu i żelaza w latach 20 - tych XX w. Działka ogrodzona. W wezgiłowia trapezoidalna na płycie z wklęsłymi górnymi narożnikami. Wzdłuż krawędzi górnej kuty ornament w kształcie stylizowanych róż. Dobrze zachowany.

parowach w 2/3 wysokości bogato dekorowany i zamknięty kolumnami wklęsłymi. Stan zachowania dość dobry.

2. Nagrobek pokremacyjny urnowy - Hoerner wykonany z płaskowca w latach 20-tych 20-tych XX w. Nagrobek w kształcie urny ustawionej na kwadratowym cokole. Nagrobek źle zachowany.

3. Nagrobek pokremacyjny urnowy - Anna Lasche wykonany z płaskowca i granitu jakuszyckiego w latach 20-tych XX w. Nagrobek złożony z prostokątnego bloku zawierającego inskrypcję oraz niesymetrycznie umieszczonej na nim kamienniej kanelowanej urny. Obiekt źle zachowany.

4. Nagrobek pokremacyjny - Willi Lange wykonany z płaskowca w latach

20-tych XX w. Nagrobek w formie prostopadkościennego bloku zwieńczonego nieco węższą prostopadkościnną płytą. Ozdobiony kolumnami festywnymi. Obiekt dość dobrze zachowany.

e. Krzyże nagrobne

1. Krzyż nagrobny - F. Schwanthner wykonany z granitu jakuszyckiego w latach 10-tych XX w. Skrzyż łaciński o ramieniu podstawy rozszerzającym się ku dołowi. Wszystkie krawędzie szlifowane. Obiekt

przewrócony.

2. Krzyż nagrobny - Iwona Trejka wykonany z marmuru śląskiego i carskożyckiego w latach 20-tych XX w. Grob ziemny w ramie marmurowej z tablicą inskrypcyjną zamkniętą ostróżkami u wierzchołka ponad

którą krzyż łaciński dekorowany wieńcem ze stylizowanych liści.

Obiekt dość dobrze zachowany.

3. Krzyż nagrobny M.N. - wykonany z granitu jakuszyckiego w latach 30-tych XX w. Krzyż umieszczony na półkolumnowym bloku kamiennym. Dobrze zachowany.

f. Imię obiekty zabytkowe na cmentarzu.

1. Figura anioła - detal z nagrobka M. W. Hanaka z gipsu sztuka

katearyjnego powleczony brązem z 4 cm. XIX w. Figura stoi w

lekkim kontrpoście w pozie adoracji. Ubrana jest w długą

sukniętę spłętą przy kołnierzu guzem. Długość włosów uformo-

wane w długie, spływające na ramiona pukle. Skrzydła roz-

pięte szeroko ku górze

2. Nagrobek o znaczeniu historycznym - Wilhelma Franciszka

Kubsz Omi kapelana i dywizji L. W. P. im. Tadeusza Kościuszki

z 1978. Wykonany z granitu i mosiężnymi literami.

3. Współczesny nagrobek drewniany stylizowany na tradycyjne

ludowe. S. Lescher. Lata 70-te XX w. Wykonany w formie

kapliczki przydrożnej z niszą zawierającą rzeźbę Madonny.

1. Ocena stanu zachowania

Założenie przestrzenne w niezmiennym formie funkcjonalnej do dziś. Wyznacza je istniejący układ alei podkreślony drzewostanem oraz kaplica i jej najbliższe otoczenie. Przestrzeń otacza ogrodenie w swych starych zarysach, poza linią pd. wsch. nie zmienione. Najlepiej zachowane partie znajdują się wzdłuż ogrodu a układ działek wyraźny przez zachowanie wyznaczących je kamiennych krwężników. Większość starych grobów przeznaczona na nowe pochówki dlatego też poza tablicami

inskrypcyjnymi są one dobrze zachowane, te ostatnie przekute lub wymienione. Nie jest to jedna z najciekawszych części cmentarza "wzgórze kremacyjne" jest bardzo źle zachowane - w połowie od plan spłantowana na nowe groby znajdujące się wprost kaplicy-krematorium. Mocno zmienione również te części nekropolii, w których zostały umieszczone większe założenia - "aleja zaszkuszonych" oraz "pomnik milicjantów, którzy zginęli w latach 1945-1956/kwarta XXVIII / -szpica, one całość założenia. Znaczna część obecnie należących już grobów została zdeastowana i ograbiona w latach 70-tych

Stary drzewostan dobrze zachowany.

2. Zakres ochrony konserwatorskiej

Należy objąć ochroną konserwatorską te elementy

działek, którym czytelny jest układ przestrzenny cmentarza

zn. drzewostan, kamienne krwężniki wyznaczające alejki

grobowe oraz ogrodzenia. Zabytkowe nagrobki / zewidencjonowane
w Inwentarzu / powinno się objąć ochroną konserwatorską ze względu
du na ich zabytkowy charakter i walory estetyczne.
Najciekawszą część a zagrożoną całkowitym zniszczeniem
"wzgorze kremacyjne" warto jest przekształcić na Lapidarium,
które można by było uzupełnić nagrobkami obecnie wymontowanymi
ymi
porzucone lub zagrożone dewastacją.

1. Karte des Gemeindebezirks Hirschberg im Kreis Hirschberg, skala 1: 100000/ zum Ausdruck gezeichnet im Jahre 1901 durch Brandt - fragment.
2. Übersichts Plan der Orts Lage von Hirschberg i/Schl - skala 1:7500/Nach vorhandenen Unterlagen gefertigt Hirschberg, den 1 Februar 1913, wyk. Stadtvermessungsamt / - fragment
3. Stadtkreis Hirschberg in Schleisen, skala 1:10000 / September 1932 wyk Stadt-Vermessungsamt / - fragment
4. Bauplan des Postbergeländes, skala 1: 1000 / September 1937 wyk. Stadtvermessungsamt / - fragment
5. Plan rozpoznany - fragment pomiaru geodezyjnego wykonanego przez Okręgowy Przedsiębiorstwo Geodezyjnego Kartograficznego w Jeleniej Górze na podstawie pierwoysu z 1965 r. Na planie pogrubiono linie obodu cmentarza, aleji, oraz zaznaczono numery krater i nantiesione miejscze usytuowania nagrobków. Plan pochodzi z 1978 r.

Spis planu Kaplicy - Krematorium.

1. Krematorium - kaplica pogrzebowa w Jeleniej Górze, Plan przyziemia

wykonany w maju 1922r. - część pomiaru architektonicznego. Skala 1 : 50.

2. Krematorium - Jelenia Góra. Plan - 1 kondygnacji podziemnej z zaznaczo-

funkcją poszczególnych pomieszczeń. Wykonany w maju 1922r. Skala 1:50.

3. Krematorium - Jelenia Góra. Plan - 2 kondygnacji podziemnej z określeniem

rozmiesszenia urządzeń technicznych. Wykonany w maju 1922r. Skala 1:50.

4. Krematorium - kaplica pogrzebowa w Jeleniej Górze. Elewacja zachodnia.

Pomiar architektoniczny całości wykonano w maju 1922r. Skala 1:50.

5. Krematorium - kaplica pogrzebowa w Jeleniej Górze. Elewacja wschodnia.

Pomiar architektoniczny wykonany w 1922r. Skala 1:50.

6. Krematorium - kaplica pogrzebowa w Jeleniej Górze. Elewacja północna.

Pomiar architektoniczny wykonany w 1922r. Skala 1:50.

7. Krematorium - Jelenia Góra. Pomiar architektoniczny - 1 kondygnacji podzie-

mej wykonany w 1941r. Skala 1:50.

8. Krematorium - Jelenia Góra. koncepcja przestrzennej rozbudowy obiektu.

Plan zagospodarowania i rozbudowy na -1 poziomie kondygnacji podziemnej

wykonany i niezrealizowany w 1941r. Skala 1:100.

9. Elewacja wschodnia Krematorium w Jeleniej Górze w/g koncepcji rozbudowy

w 1941r. Skala 1:100.

10. Krematorium - Jelenia Góra. Elewacja wschodnia. Projekt studialny konce-

pcji rozbudowy z 1941r. Skala 1:100.

11. Krematorium - Jelenia Góra. Elewacja północna. Projekt studialny koncepcji

rozbudowy z 1941r. Skala 1:100.

74. Krzyż nagrobny NN. Inv. 3/e/3.
75. Krzyż nagrobny-obecnie Zofia Rudnicka. Inv. 3/e/4.
76. Figura anioła-detali z nagrobka m. w. Hanaka. Inv. 3/f/1.
77. Nagrobek stylizowany na ludowy s. Leher. Inv. 3/f/2.
78. Nagrobek W. F. Kubsza. Inv. 3/f/3.